

Archiwum krajobrazu

Projekt badawczo-artystyczny
Fundacji Zapomniane

Krajobraz to nie tylko sceneria, w której wydarza się historia, ale także świadek i uczestnik zdarzeń, przechowujący materiał dowodowy, który może stanowić istotne źródło wiedzy dla badaczy przeszłości. Badacze przeszłej przemocy z coraz większą uwagą studiują krajobraz, odkrywając, że miejsca, które z pozoru wydają się neutralne i puste, w istocie pełne są śladów wydarzeń sprzed lat. Do takich miejsc należą nieupamiętnione miejsca pochówku ofiar Zagłady.

Zagłada w pierwszej kolejności kojarzona jest z ośrodkami zagłady takimi jak Auschwitz czy Treblinka. Tymczasem Europa Środkowo-Wschodnia, w tym Polska, jest wprost usiana zapomnianymi pojedynczymi i masowymi grobami Żydów, którzy nie trafili do obozów zagłady, lecz zostali zamordowani przez niemieckich Nazistów i ich kolaborantów jeszcze próbując przetrwać w ukryciu, w czasie istnienia gett, w trakcie akcji Reinhardt, jak również po jej zakończeniu. Osoby te spoczywają w bezimiennych grobach rozsianych po lasach, przydrożnych rowach i polach.

Wystawa prezentuje wyniki badań prowadzonych przez Fundację Zapomniane, zajmującą się poszukiwaniem i lokalizowaniem nieupamiętnionych miejsc pochówku ofiar Zagłady na terenie Polski z poszanowaniem żydowskiego prawa religijnego (halachy). Zespół Fundacji wykorzystuje nowe możliwości techniczne i powiązane z nimi nowe metody badań nieinwazyjnych, aby lokalizować miejsca pochówku ofiar Zagłady bez ingerencji w nie w sposób typowy dla tradycyjnej archeologii.

Jak dotąd Fundacja zlokalizowała około 300 wcześniej niezidentyfikowanych miejsc pochówku na terenie Polski, oznakowała 100 spośród nich i upamiętniła w sposób trwały kilkanaście. Wystawa prezentuje kilka przykładów takich miejsc — w postaci fotografii i precyzyjnej mapy ze współrzędnymi geolokalizacji wskazującej obszar grzebaliska.

Prezentując widoki tych miejsc, wystawa stara się zwrócić uwagę na z pozoru niewidoczne miejsca pamięci w krajobrazie Polski.

Kuratorka: dr Aleksandra Janus

Fotografie: Aleksander Schwarz

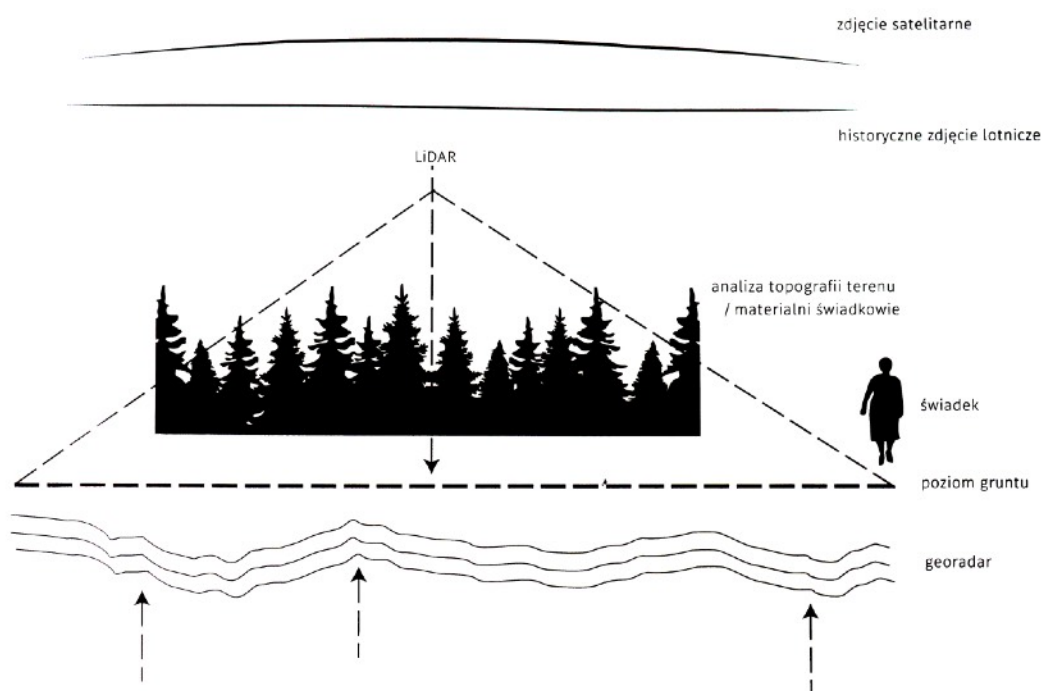
Badania: Aleksander Schwarz, Agnieszka Nieradko, dr Szymon Lenarczyk

Współpraca badawcza: dr Sebastian Różycki

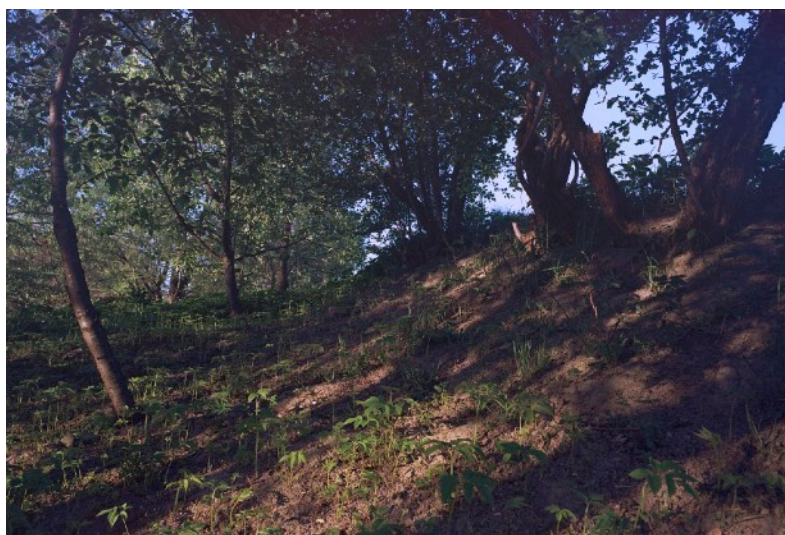
Badania

Prawo żydowskie a badania
miejsc Zagłady

Badania prowadzone w miejscach, w których istnieje prawdopodobieństwo występowania szczątków żydowskich podlegają ograniczeniom wynikającym z prawa żydowskiego (halachy). Zamiast narzędzi tradycyjnej archeologii, w celu uniknięcia naruszenia miejsca pochówku, stosuje się narzędzia archeologii nieinwazyjnej. Należy do nich analiza zdjęć satelitarnych i archiwalnych zdjęć lotniczych, analiza topografii prowadzona przy wykorzystaniu LiDARu (laserowy pomiar topografii terenu) oraz narzędzi geofizycznych (np. georadar) umożliwiających identyfikowanie zmian lub obiektów znajdujących się pod powierzchnią ziemi.

Fundacja Zapomniane lokalizuje, dokumentuje, oznacza i upamiętnia miejsca pochówku ofiar Holokaustu znajdujące się na terenie współczesnej Polski. Aleksander Schwarz, fotograf i członek zespołu Fundacji, dokumentuje również te miejsca za pomocą zdjęć analogowych o wysokiej rozdzielczości, zawierających wiele danych wizualnych, w połączeniu z niezwykle precyzyjnymi pomiarami geodezyjnymi, którym towarzyszą dokładne współrzędne geograficzne wskazujące lokalizację każdego miejsca pochówku.

Więcej informacji: <https://zapomniane.org/galeria/>